

без сторонньої допомоги. Зокрема лінгвостічна адаптація, обробка текстів для сприйняття дітьми, нефахівцями. Художня адаптація полягає у спрощенні образної системи і часто використовується, наприклад, для початкового знайомства дітей зі складними літературними текстами. Адаптація тексту для носіїв іншої культури, тобто лінгвостічна адаптація має інший характер. Вона полягає не у спрощенні граматичного чи лексичного складу тексту, а у прийомах, спрямованих на полегшення сприйняття чужих культурних реалій чи мовних явищ [5, 67].

Отже, фігури мовлення є стилістичними засобами організації тексту в синтаксичному плані, що відзначаються оригінальністю форми та особливостями відтворення під час перекладу. Вони покликані не лише індивідуалізувати мовлення автора, а й збагатити його емоційними нюансами, увиразнити художнє зображення, що повинно бути репрезентовано під час перекладацької роботи над текстом.

Література

1. Брандес М.П. Предпереводческий анализ текста (для ин-тов и фак-тов иностр. языков): Учеб. пособие / М.П. Брандес. – 3-е изд., стереотип. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 224 с.
2. Григорьев В. П. Поэтика слова / В.П. Григорьев. – М.: Наука, 1999. – 343 с.
3. Демський М.Т. Системні зв'язки у сфері фраземіки / М.Т. Демський. – 262с.
4. Ильиш Б.А. Строй современного английского языка / Борис Александрович Ильиш. – Л.: Изд-во « Просвещение» Ленинградское отделение, 1991. – 365с.
5. Левенталь В. И. Английский язык: просто о сложном. Практический курс. / В. И. Левенталь. – Л.: Манускрипт, 2003. – 224 с.
6. Левин Ю. И. Структура русской метафоры // Уч. зап. ТГУ / Ю. И. Левин. – Вып. 181. Труды по знаковым системам II. – Тарту, 1995. – С. 293–299.
7. Львівська З.Д. Теоретичні проблеми перекладу / З.Д. Львівська. – К.: Вища школа, 2005. – 280 с.
8. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К-Ю, 2010. – 844 с.

Ю. Б. Бабий,

Николаевский государственный университет имени В.А.Сухомлинского,
кафедра прикладной лингвистики

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ФИГУР РЕЧИ (НА МАТЕРИАЛЕ УКРАИНСКОГО И АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКОВ)

Статья посвящена обзорному анализу распространенных способов перевода стилистических фигур речи на примере их функционирования в украинском и английском языках. Отражен потенциал исследуемых лингвистических явлений в стилистических системах языков.

Ключевые слова: стилистические фигуры, основные способы перевода, стилистические системы.

Y. B. Babiy,

Mykolaiv National V.O. Sukhomlinsky University,
Applied Linguistics Department

FIGURES' OF SPEECH TRANSLATION PECULIARITIES (BASED ON UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGES)

The article deals with the problem of stylistic figures of the speech translation on the basis of Ukrainian and English. The author defines the concept of stylistic competence, which is the highest level of proficiency, including knowledge of translation, the notion of "stylistic conformity" and "stylistic match." The paper emphasis on the need to preserve the original image in translation, because the translator should try to recreate the accept, rather than the reception.

During the transferring of stylistic figures of speech - comparisons, metaphors, metonymy - every specialist should decide whether it is advisable to keep the image that underlying or replace it with another (more imaginative, not word to word translation, richly saturated). To comply with the basic stylistic language requirements, expressiveness, precision, stylistic motivation and production methods were most appropriate for expressing the content in a particular context, the interpreter must necessarily be proficient in both languages stylistic resources.

Key words: stylistic figures, basic methods of translation, stylistic systems.

УДК 811.111'42:2-534.3

А. В. Гончаренко,

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського,
викладач кафедри прикладної лінгвістики

КОМПОНЕНТИ РЕЛІГІЙНОГО ДИСКУРСУ

У статті проаналізовано основні наукові погляди щодо поняття «дискурс», його категорій та типів. Особливу увагу приділено релігійному дискурсу та характеристиці його компонентів.

Ключові слова: дискурс, релігійний дискурс, хронотоп, дискурсивні стратегії, дискурсивні цінності, прецедентні тексти, дискурсивні формули.

Дискурсологія, будучи відносно молодим напрямом мовознавства, все більше привертає увагу дослідників. У нашій статті пропонуємо розглянути релігійний дискурс. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення мови релігії, виявлення когнітивно-мовних механізмів створення релігійного дискурсу, дослідження його лінгвопрагматичного аспекту. В останні роки у лінгвістиці переважає антропоцентричний підхід до мови. У зв'язку із цим зріс інтерес до релігійного дискурсу, аналіз якого дає змогу науковцям репрезентувати релігійну картину світу, систему християнських цінностей.

Мета статті – проаналізувати релігійний дискурс із лінгвістичного погляду, що стає можливим через вирішення таких завдань:

- дати тлумачення поняттю «дискурс»;
- визначити основні компоненти релігійного дискурсу;
- виокремити найважливіші цілі релігійного спілкування;
- виділити стратегії релігійного дискурсу;
- описати основні жанри релігійного дискурсу.

Об'єктом дослідження є релігійний дискурс, а предметом його компоненти.

Теоретична цінність роботи полягає у тому, що зроблено внесок у розробку проблеми релігійного дискурсу, зокрема, розкрито категорійний спектр даного типу дискурсу.

Практичне значення полягає у тому, що матеріали, викладені у статті, можуть бути використані на заняттях з інтерпретації тексту, дискурсології, лінгвокультурології.

Поняття «дискурс» сформувалося у межах прагмалінгвістики. Причиною стала необхідність скорегувати термін «текст», оскільки вчені почали все більше звертатися до позатекстових реалій, екстралінгвістичних факторів для пояснення механізмів впливу на адресата [4].

Мовознавці по-різному тлумачать поняття «дискурс». Так, на думку М. Стаббса, цей термін необхідно розглядати в трьох аспектах: 1) формальному – як одиницю мови, що перевершує за обсягом текст, 2) змістовому – як використання мови в соціальному контексті, 3) організаційному – як феномен діалогічної природи [3, 189]. О. Селіванова наводить такі визначення: дискурс – це 1) зв'язний текст у контексті численних супровідних фонівих чинників, текст занурений у життя; 2) замкнена цілісна комунікативна ситуація, складниками якої є комуніканти й текст як знаковий посередник, зумовлена різними чинниками, що опосередковують спілкування й розуміння; 3) стиль, підмова мовного спілкування; 4) зразок мовної поведінки в певній соціальній сфері, що має відповідний набір змінних [6, 120]. Швейцарський дослідник П. Серіо подає вісім дефініцій дискурсу: 1) еквівалент поняття "мова" (за Ф. Сосюрмом), тобто будь-яке конкретне висловлювання; 2) одиниця, що за розміром переважає фразу; 3) вплив висловлювання на його одержувача з урахуванням ситуації висловлювання; 4) бесіда як основний тип висловлювання; 5) мова з позицій мовця на протидію висловлювання, яке не враховує такий позицію; 6) вживання однини мови, їх мовна актуалізація; 7) соціально або ідеологічно обмежений тип висловлювань, наприклад, феміністський дискурс; 8) теоретичний конструкт, призначений для досліджень умов виробництва текст [3, 190]. Узагальнюючи позиції висвітлені вище, можемо стверджувати, що дискурс – це конкретна комунікативна подія, що фіксується на письмі або в усному мовленні та функціонує у межах певного комунікативного простору.

Практично не розробленим у сучасній дискурсології є категорійний аспект. У нашому дослідженні спираємося на класифікацію В. Карасика, який визначає чотири категорії дискурсу: 1) конститутивну (відносна оформленість, тематична, стилістична та структурна єдність); 2) жанрово-стилістичну (стильова приналежність, клішованість); 3) змістову (адресність, інформативність, інтерпретованість); формально-структурну (композиція, членування, когезія) [3].

Дискусійним залишається питання типологізації дискурсів. Г. Почепцов класифікує дискурси з позиції: особливостей мови в контексті дискурсу, особливостей знакового відображення реальної ситуації цим дискурсом і особливостями комунікативної ситуації. Вчений виділяє: газетний, театральний, літературний, дискурс у сфері «PR», рекламний, політичний, тоталітарний, неофіційний, релігійний, неправдивий, ритуальний, етикетний, фольклорний, міфологічний, святковий, невербальний, міжкультурний, візуальний, ієрархічний, іронічний дискурси. Г. Яворська типізує дискурси виходячи із: сфери функціонування (науковий дискурс, політичний дискурс), ситуації спілкування (телефонні розмови, екзаменаційний діалог), прагматичних цілей (інструкції, закони, дидактичний дискурс) [4]. О. Шейгаль розмежовує інституційні й особистісно орієнтовані дискурси [3].

До інституційних дискурсів належить релігійний. Т. Шиляева стверджує, що релігійний дискурс можна охарактеризувати як статусно-рольову комунікацію, мета якої залучати людей до віри, закликати до покаяння, запевняти у вірі та доброчесності, проводити богослужіння, давати пояснення релігійним і конфесійним догматам. У релігійному дискурсі виявляється взаємодія мови, культури та ідеології [3, 469]. Розрізняють такі компоненти релігійного дискурсу: 1) учасники, 2) хронотоп, 3) мета, 4) цінності, 5) стратегії, 6) матеріал (тематика), 7) різновиди і жанри, 8) прецедентні (культурогенні) тексти, 9) дискурсивні формули [3, 221]. Вважаємо доцільним зупинитися на кожному із компонентів, оскільки релігійний дискурс відрізняється від інших типів дискурсу ситуацією функціонування, своїми складовими. Релігія – це особлива система комунікації, певна символічна модель, яка формує пізнавальний та емоційний досвід людини, необхідний для розв'язання найважливіших проблем буття, а тому заслуговує на детальне вивчення.

Учасники будь-якого інституційного дискурсу (у тому числі й релігійного) поділяються на агентів і клієнтів, до перших належать ті, хто відіграє активну роль у спілкуванні, до других – ті, хто змушений звертатися до агентів та виступає представником суспільства по відношенню до представників інституту (церкви). Відповідно у релігійному дискурсі агентами є священнослужителі, а клієнтами – парафіяни. Унікальна особливість релігійного дискурсу, як зазначає В. Карасик, полягає в тому, що до числа його учасників відноситься Бог, до якого звернені молитви, псалми, сповіді. Щодо мовного представлення учасників у релігійних дискурсах, варто відзначити особливу роль особових займенників. У канонічних молитвах фігурує тільки займенник "ми", у випадку звертання використовується займенник "ти" до індивідуального та "ви" до множинного адресата, роль займенника "я" в релігійних текстах дуже незначна. Кодифікація звернення до Бога у релігійному дискурсі включає власне звертання (Господи!), постійні епітети (наприклад, "Аллах акбар!"), титулатуру "Цар світу", символічні метафори (О скарб у квітці логоса!) [3].

Взаємозв'язок часу та простору у дискурсі або хронотоп релігійного дискурсу чітко окреслено. Прототипним місцем такого спілкування виступає храм, час релігійного дискурсу фіксується жанровою специфікою такого спілкування: проповідь вимовляється в відведені години служби, сповідь зазвичай відбувається в

години, протиставлені церковній службі. Молитва читається в різні години, залежно від її видів. Місце релігійного дискурсу семіотично розподілене і закріплене тисячолітньою практикою богослужінь. В храмі протиставляються місця, де можуть знаходитися священнослужителі та парафіяни, дії, що супроводжують мову як пастиря, так і пастви[4].

Цінності релігійного дискурсу ототожнюються з цінностями тієї чи іншої віри. Характерною рисою, що відрізняє релігійний дискурс від інших видів інституційних дискурсів, є абсолютна прозорість та відкритість утвердження цінностей. Наприклад, існує Бог, він єдиний, неосяжний, не має форми, вічний, всемогутній, милосердний. Цінності, що утверджуються у релігійному дискурсі В. Карасик пропонує розподілити на чотири групи: суперморальні, моральні, утилітарні та субутилітарні [3, 224]. До першої групи відносимо найважливіші релігійні норми, що регулюють ставлення людини до Бога. Наприклад, не називай імені Господа дарма. Друга група цінностей регулює ставлення людей один до одного. Прикладом може послугувати заповідь: люби ближнього свого так, як самого себе. Третя група включає цінності, що визначають ставлення людини до самої себе. До четвертої групи належать біологічні потреби, які необхідні для виживання. Ця група цінностей практично не есплікується у релігійному дискурсі, за винятком випадків, коли відбувається самопожертва і людина навмисно іде проти вказаних цінностей [2].

На нашу думку, мета релігійного дискурсу полягає в залученні до віри у межах певної конфесії. До основних цілей релігійного спілкування, що уточнюють його головну мету належать: отримання підтримки від Бога; очищення душі; заклик ближніх до каяття; роз'яснення віровчення; усвідомлення через ритуал своєї належності до тієї чи іншої конфесії [3].

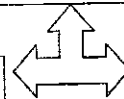
Названі нами цілі, у поєднанні з релігійними жанрами, визначають стратегії релігійного дискурсу. На нашу думку, стратегія – один із ключових компонентів дискурсу. Стратегія постає як комплекс заходів, які адресант застосовує з метою досягнення відповідного ефекту. Саме від обраної стратегії залежить рівень сутестії та, відповідно, досягнення чи не досягнення кінцевої мети. Тому пропонуємо детальніше зупинитися на класифікації стратегій релігійного дискурсу.

Єдиної типології стратегій на даний час не існує. Т. ван Дейк виокремлює такі стратегії: когнітивні, контекстуальні, мовленнєві, семантичні, синтаксичні, текстові. О. Іссєрс пропонує виділяти основні та допоміжні стратегії [1, 119]. К. Бобирьова розширила класифікацію науковця з урахуванням особливостей релігійного дискурсу. Вважаємо за доцільне подати її у вигляді таблиці, що дає змогу чітко розмежувати типи стратегій та їхні характерні риси.

Із таблиці зрозуміло, що дослідниця до основних стратегій віднесла ті, які на певному етапі комунікативної взаємодії є найбільш значущими з погляду ієрархії мотивів і цілей. У випадку із релігійним дискурсом це стратегії, що безпосередньо пов'язані із впливом на адресата, його модель світу, систему цінностей, його поведінку. Стратегії, що визначені як допоміжні сприяють ефективній організації діалогової взаємодії, оптимальному сприйняттю інформації адресатом [7].

Стратегії релігійного дискурсу

Основні

Службові

Назва стратегії	Опис стратегії
<i>пояснювальна</i>	інформування людини, передавання їй знань і поглядів про світ, релігійне вчення та віру
<i>організуюча</i>	спільні дії учасників спілкування з організації всього процесу комунікації, заборона, дозвіл певної дії
<i>комунікативна</i>	оперує запитаннями, які змушують реципієнта замислитися над проблемою

Назва стратегії	Опис стратегії
<i>обрядова</i>	проведення певного ритуалу, священнодійства, таїнства
<i>контролююча</i>	відповідає за контакт з адресатом (стимулювання уваги, проведення опитувань, тестів) з метою сформувати у нього певну систему цінностей
<i>оцінна</i>	надає оцінку певних явищ, подій, фактів дійсності, визначає їх суспільну значущість
<i>стверджувальна</i>	ствердження безперечних істин, аксіом, складників релігійного вчення

Значна кількість дослідників (Т. Вільчинська, В. Карасик, З. Лановик, Д. Ліхачов, Н. Мечковська) окремо виділяють молитовну стратегію, оскільки саме молитва вважається основним жанром релігійного дискурсу. Молитовна стратегія реалізується у вигляді широкого звернення до Бога. Молільник християнин не випадково стає на коліна (у давньоєврейській мові слова “благословення” й “коліно” етимологічно пов'язані). Цим насамперед підтверджується покірність Богові, далі вимовляється клятва вірності, що включає звертання до Всевишнього,

перераховуються його титули, що розкривають велич. Після цього озвучується прохання і прототипний текст молитви [5, 45].

Виходячи з особливостей породження і функціонування релігійного дискурсу прийнятно виділяти первинні та вторинні мовні жанри. До первинних відносяться: притчі, псалма і молитви, як індивідуальні типізовані зразки структурно-семантичних і ціннісних моделей. До вторинних відносимо мовні жанри, що є своєрідною інтерпретацією та модифікацією первинних релігійних зразків - текстів Святого Письма: проповідь, словідь [3].

Кожен із названих жанрів оперує прототипними текстами. Говорячи про такі тексти варто зауважити, що до їхнього складу входять прецедентні імена, прецедентні вислови та прецедентні ситуації. У межах релігійного дискурсу до прецедентних відносимо імена загальні: «ангел», «сатана», «бог», «богиня», та власні: «Ісус», «Ілля», «Мойсей», «Микола Чудотворець», «Магдалина», «Іуда»; а також власні імена, що через частотність вживання, в ряді контекстів перейшли в розряд загальних назв: «Адам», «Єва» [3, 144]. Прецедентні вислови, що функціонують у межах релігійного дискурсу, можуть бути розділені на: канонічні - вживаються без змін, трансформовані - ті, в яких місце заміщення (замість певного канонічного слова використовується інше і на нього падає смислове навантаження), контамінація (з'єднання двох прецедентних висловлювань в одне); зміна смислового вектора висловлювання. Прецедентна ситуація виводиться на мовний рівень за допомогою різних засобів вербальної комунікації. Яскравим прикладом прецедентної ситуації служить ситуація зради Ісуса Христа, що стала «еталоном» зради взагалі - будь-яке зрадництво починає сприйматися як варіант початкового, а ім'я Іуди стає прецедентним і набуває статусу імені-символу [3].

До дискурсивних формул релігійного дискурсу належать, прийняті в релігійному спілкуванні, кліше й функціонально зумовлені звороти, які однозначно визначають тип цього дискурсу (Братя і сестры, Рождество Христово, Сын Божий, святая Церковь, Царство Небесное, Голгофский крест, Да просветят Христос Спаситель..., Станем мысленно у пещеры..., Пусть она и впредь будет нашей звездой..., Аминь) [7]. Поєднання усіх зазначених компонентів забезпечує функціонування релігійного дискурсу.

Отже, виникнення дискурсології стало наслідком поступального розвитку цілої низки нових наукових напрямів психології, філософії, соціології, логіки, кожному з яких властиве лише часткове трактування дискурсу та однобічне бачення механізму його розгортання. Говорячи про поняття «дискурс» як про комплексне явище робимо висновок, що це своєрідне "віддзеркалення" тексту в свідомості конкретного індивіда у конкретній ситуації в конкретний момент (на противагу тексту, дискурс має ознаку процесуальності і не може існувати поза реальним фізичним часом). На сьогодні особливу увагу становить релігійний дискурс, оскільки аналіз його компонентів дозволяє розкрити глибинні характеристики як мови, так і релігії, визначити основні комунікативні інтенції релігійного дискурсу та засоби їх реалізації.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф.С.Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Івасишина Т.А. Релігійний та біблійний дискурс проблеми розмежування / Т.А. Івасишина // Studia Linguistica. Випуск 5, 2011. – С. 468-471.
3. Карасик В. И. Языковой круг: Личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.
4. Липко І.П. Нариси з лінгвістичного аналізу дискурсу: до проблеми типології та характеристики / І. П. Липко. – Харків : «БУРУН і К», 2014. – 204 с.
5. Одарчук Н.А. Структурно-функціональні особливості релігійного дискурсу / Н.А. Одарчук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Розділ 1 Дискурсознавство. 5, 2008. – С. 44-48.
6. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – П. : Довкілля-К, 2011. – 844 с.
7. Смирнова М.С. Поняття стратегії і тактики релігійної проповіді з позиції комунікативно-дискурсивного підходу / М.С. Смирнова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія Мовознавство. Випуск 6, 2014.

А. В. Гончаренко,

Николаевский национальный университет имени В.А. Сухомлинского,
кафедра прикладной лингвистики

КОМПОНЕНТЫ РЕЛИГИОЗНОГО ДИСКУРСА

В статье проанализированы основные научные взгляды на определение дискурса, его категорий и типов. Дано описание компонентов религиозного дискурса, к которым отнесены: участники, хронотоп, цели, ценности, стратегии, материал, разновидности и жанры, прецедентные тексты, дискурсивные формулы.

Ключевые слова: дискурс, религиозный дискурс, хронотоп, дискурсивные стратегии, дискурсивные ценности, прецедентные тексты, дискурсивные формулы.

A. V. Goncharenko,

National Sukhomlynsky University,
department of applied linguistics

COMPONENTS OF RELIGIOUS DISCOURSE

The article gives the basic scientific views on the interpretation of the term "discourse", its categories and types. The main categories are: constitutive (thematic, stylistic and structural unity); genre and stylistic (stylistic affiliation availability of cliché); content (targeting, information, ability to interpretation); formal-structural (composition, division, cohesion). The article is based on the typology of A. Sheyhal, which identified institutional and individually oriented discourses. Particular attention is paid to religious discourse. We give the description of components of religious discourse which include:

members-space, purpose, values, strategies, material types and genres, case texts, discursive formula.

Religious discourse goal is to attract the faith within the same denomination. The main objectives of religious communication, clarifying its main goal, include: getting support from God; purification of the soul; neighbors call to repentance; explanation of doctrine; awareness through the ritual of his belonging to a particular denomination. In the religious discourse the main strategies are the one. Which directly related to the impact on the recipient, his model of the world system of values and its behavior.

In the religious discourse appropriate to allocate primary and secondary language genres. The primary concern: parables, psalms and prayers as individual typed samples of structural and semantic models and values. For secondary language attribute genres, which is kind interpretation and modification of the primary religious designs are texts of Scripture, preaching, confession. As discursive formula in religious communication adopted, clichés and functionally caused turnovers, which clearly define the type of discourse (Brothers and sisters, Birth of Christ, Son of God, the holy church)/

Keywords: discourse, religious discourse, time-space, discursive strategies discursive values, precedent texts, discursive formula.

УДК 811.161.2+003

В. В. Желязкова,

к. філол. н., доц.,

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського,
доцент кафедри прикладної лінгвістики

ІНДЕКСАЛЬНА ПРИРОДА ЗНАКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЕТИЧНОГО ДОРОБКУ Д. Д. КРЕМЕНЯ

Статтю присвячено висвітленню проблем визначення природи знакової організації поетичних текстів, деталізовано роль мовного знака як складника розуміння художнього образу, названо основні ознаки знаків-індексів та встановлено спектр їхнього функціонального навантаження в поезіях Д. Д. Кременя.

Ключові слова: знак, поетичний текст, знак-індекс, семіозис.

Серед сучасних наукових тенденцій у лінгвістичній науці все більшою популярністю відзначається орієнтація на вивчення знакової організації текстів художньої літератури. Про лінгвістичне підґрунтя в семіотичній площині текстів стверджують чимало вчених, зокрема О. Є. Бразговська, М. Л. Гаспаров, О. К. Жолковський, В. В. Иванов, В. А. Кухаренко, Ю. К. Пирогова, В. Є. Чернявська, О. В. Хлебнікова. Проте існуючі наукові розвідки в цій галузі мають дещо узагальнений і суто теоретичний характер, а також не враховують усіх можливих випадків розвитку динаміки семіозису тексту. Це вказує на релевантність дослідження проблем знакового генезису текстової площини та її семіотичних підсистем із урахуванням специфіки та властивостей знакових одиниць, що в ньому

функціонують. Такий досить конкретний підхід до розв'язання актуальних завдань лінгвoseміотики робить можливим з'ясування не тільки природи художніх творів, їхніх ідей та змісту, а також дає підстави для визначення загальнофункціонального потенціалу всього знакового спектру.

Особливий семіотичний статус мають поетичні твори, бо ідейно-тематичне прочитання поезії та процес побудови її лінгвoseміотичної моделі можливі тільки шляхом актуалізації її ідейно-композиційної організації. Проте в межах лінгвoseміотики доведено, що підсистеми поетичного твору формують три типи знаків – символи, ікони та індекси, де останні відіграють домінуючу роль у відтворенні композиційної структури.

Індексальний знак – це один із різновидів семіотичних знаків, зміст якого відповідає формі за суміжністю причини та результату або наслідку певної дії [4, 231]. До індексальних знаків часто зараховують і так звані ситуативні знаки. Це дає підстави стверджувати, що головною ознакою індексів є те, що у відповідній підсистемі поетичного твору легко встановлюються причинно-наслідкові, умовно-наслідкові та інші види відношень. Через це основним принципом побудови індексних знаків є принцип збереження просторової та часової суміжності знака й об'єкта, тобто об'єкт постійно перебуває у зв'язку із власним знаковим вираженням, а знак без об'єкта існувати не може.

Встановлення принципів функціонування такого типу знаків дозволяє визначити їхнє функціональне спрямування. Це доволі легко можна спостерігати в лінгвoseміотичній системі поетичних збірок Д. Д. Кременя. Так, для проведення дослідження обрано вірші поета, що ввійшли до збірок «Полювання на дикого вепра», «Травнева арка», «Південне сяйво», у яких виявлено 110 знаків-індексів і встановлено, що в цій площині вони виконують такі функції, як репрезентативну, текстотвірну, ідентифікаційну та когнітивну. Розглянемо кожну із зазначених функцій детальніше та схарактеризуємо природу індексальних знаків.

Репрезентативна функція знаків-індексів полягає в їхній здатності називати об'єкти позамовного характеру. У лінгвістичній науці є чітке розмежування між функцією репрезентації та номінації. Зокрема перша функція передбачає реальне визначення предмета комунікації, а друга – номінальне.

Функція репрезентації характерна переважно для тих відрізків поетичного мовлення, у яких спостерігається стійкий знаковий зв'язок між формою, змістом та їхніми концептуальними відношеннями. Саме тому О. В. Шелестюк стверджує, що індексальна репрезентативність дозволяє відрізняти словесні образи, символи від поетичних метафор, що використовуються в текстах із метою опису та характеристики [1, 13].

Наприклад, у наведеній нижче строфі з вірша «Полювання на дикого вепра» поет підштовхує читача до дії, вказуючи на причину та наслідок у завуальованій формі, тобто під словом «Троя» кожний читач уявляє щось своє, що дозволяє представити його власний фонд знань та рівень акультуризації (місто Іліон, замок у Празі, штат у США):

*«Треба вбити вдову із дітьми,
Щоб до нас повернулася Троя...
І підмажат тебе як героя,*